

IWAL expertisecentrum voor dyslexie

Wetenschap en hulpverlening

Als oudste dyslexie-instituut van Nederland heeft het IWAL vorig jaar zijn 25-jarig bestaan gevierd met onder andere een poëziewedstrijd voor kinderen van de basisschool. Sinds de oprichting in 1983 is het uitgangspunt van het IWAL hetzelfde gebleven, vertelt medewerker Jurgen Tijms in een gesprek met Balans Magazine: "Wetenschappelijk onderzoek en hulpverlening op het gebied van dyslexie zijn nog steeds onlosmakelijk met elkaar verbonden."

Op de koperen plaquette bij de ingang is te lezen dat het gebouw in 1841 in gebruik werd genomen als lagere school van de Gereformeerde Scholenvereniging Amsterdam. Statige stenen trappen aan weerszijde van de entree leiden naar de tweede verdieping, waar het hoofdkantoor van IWAL zich bevindt. Enerzijds ademt het gebouw nog de sfeer van weleer: hoge muren, lange gangen met grote ramen van klaslokalen. Anderzijds doemt een alledaags beeld op van een kind en een ouder die druk bezig zijn met de computer.

Neurologische inzichten

In de grote bespreekruimte met een nog originele eikenhouten vloer vertelt Jurgen Tijms uitvoerig over zijn werk. Na zijn studie psychologie begon hij zo'n tien jaar geleden bij het IWAL en deed er onderzoek naar het effect van de behandeling op lange termijn. "Nu werk ik tweederde van mijn tijd voor IWAL Research, de wetenschappelijke tak van IWAL, en besteed ik de resterende tijd aan het medecoördineren van de diagnostiek." Tijms is onderzoeker pur sang. Sinds zijn promotie begeleidt hij anderen bij hun wetenschappelijk onderzoek. "De onderzoeken gaan een stap verder dan mijn onderzoek en zoeken een antwoord op de vragen: Hoe kunnen we met de nieuwe neurologische inzichten de behandeling verbeteren? Hoe kun je kinderen met dyslexie beter leren lezen en spellen? Welke hersenmechanismen spelen hierbij een rol? Met deze onderzoeken willen we een bijdrage leveren

aan de verdere ontwikkeling van effectieve behandelingen voor dyslexie." Het team van IWAL bestaat uit medewerkers met verschillende specialismen. Weliswaar hebben de meeste van hen psychologie gestudeerd (neuropsychologie, onderwijspsychologie, of ontwikkelingspsychologie), toch ook werken er (ortho-)pedagogen, taalkundigen, remedial teachers en speciaal opgeleide logopedisten. Tijms: "De diversiteit is van ons team is heel belangrijk, omdat dyslexie een complex probleem is dat verschillende gebieden beslaat. Met dyslexie zijn er ten eerste problemen met taalverwerking (lezen en spellen), dus op taalkundig gebied. Ten tweede zit er een psychologische kant aan, aangezien er sprake is van een ontwikkelingsstoornis. En ten derde heeft de begeleiding van dyslexie bovendien een didactische kant."

Het team van IWAL bestaat uit medewerkers met verschillende specialismen

Hij vervolgt: "Nieuwe medewerkers van IWAL krijgen een interne opleiding van twee maanden met een theoretisch en een praktisch deel. We geven ze informatie over de achtergronden van de behandeling, de stand van zaken over dyslexie en lezen, voor zover ze dat nog niet weten. Daarnaast leren ze werken

Ontstaan van het IWAL

Eind jaren zeventig komt het wetenschappelijk onderzoek naar dyslexie in een stroomversnelling en neemt de kennis over dyslexie explosief toe. Medewerkers aan de Universiteit van Amsterdam (UvA), waaronder initiatiefnemer Theo Schaap, richten in 1983 het IWAL (Instituut voor Woordblind en Andere Leerproblemen) op met als het doel de wetenschappelijke kennis en de praktijk van de hulpverlening op het gebied van dyslexie samen te brengen in één instituut. Vele jaren van onderzoek zijn nodig om LEXY als eerste taalpsychologische behandelingsmethode in Nederland te ontwikkelen. IWAL Research publiceert regelmatig in belangrijke internationale bladen. Vorig jaar ontvingen zij nog de eerste prijs van de International Reading Association.

met onze behandelingsmethode LEXY. Al onze medewerkers kunnen de behandeling geven. De diagnostiek wordt echter uitgevoerd door psychologen en orthopedagogen die daarvoor een diagnostische aantekening hebben gehaald. Aan de hand van de diagnostiek maken we een prognose en brengen alle bijkomende problemen in kaart die je tijdens de behandeling zou kunnen verwachten. Soms zijn er problemen met de spraakontwikkeling, waardoor de behandeling het best door de logopediste gedaan kan worden. Als er sprake is van een sociaal-emotioneel probleem kan een psycholoog of orthopedagoog het best de behandeling geven".

Goede schrijfwijze

"Bij het IWAL is de behandeling gebaseerd op de problemen die zich voordoen in het systeem van de klankverwerking in de hersenen. We beginnen daarom met het bewust aanleren van klanken, daarna het leren koppelen van klanken aan letters en

ning gaan hand in hand

Jurgen Tijms: "Bij het IWAL is de behandeling gebaseerd op de problemen die zich voordoen in het systeem van de klankverwerking in de hersenen"

vervolgens leren we verder de uitspraak van woorden te koppelen aan de goede schrijfwijze. We besteden bij elke stap van het leren lezen eerst veel aandacht aan de nauwkeurigheid ervan om het vervolgens door veel training vloeiender en sneller te laten gaan", vertelt Tijms. Het IWAL heeft een eigen behandel-

methode die begin jaren tachtig is ontwikkeld door medewerkers van de Universiteit van Amsterdam. Tijms: "Met de komst van de computer vroegen wetenschappers onder leiding van Theo Schaap zich af: Welke minimale informatie heeft een computer nodig om klanken om te zetten in woorden met de goede

schrijfwijze? Ze gingen daarbij nog een stap verder. Als we het een computer kunnen aanleren, kunnen kinderen met dyslexie het dan op dezelfde manier leren? Vanuit deze gedachten ontstond LEXY, een computerondersteunend programma dat gericht is om klankeenheden en klankgrepen van woorden te herkennen en om te zetten." Eind jaren tachtig wordt het IWAL zelfstandig en groeit het instituut uit tot een expertisecentrum met twaalf vestigingen in Nederland en een in Griekenland". De LEXY-methode bestaat uit zes modules, die steeds in moeilijkheid toenemen. Tijms: "Elk kind doorloopt de stof in dezelfde volgorde. Het werktempo hangt af van de vorderingen die het kind maakt, dus hoe snel hij de stof beheerst." De behandeling is individueel en wekelijks. Een behandelsessie duurt een uur: 45 minuten contacttijd en 15 minuten voorbereiding en verslaglegging. Als de ouders meekomen, krijgen ze na elke sessie te horen wat er geoefend is en uitleg over het huiswerk. Het advies is om thuis drie keer per week 15 tot 20 minuten te oefenen. Tijms: "Wij adviseren ouders niet te vaak of te lang met hun kind te oefenen, omdat dat tegenzin kan

Tarieven

Tarieven van diagnostisch onderzoek, schooladvies, dyslexieverklaring en mogelijke adviesgesprekken

Beperkte diagnostiek dyslexie (1 dagdeel)	525,00
Standaard diagnostiek dyslexie (2 dagdelen)	785,00
Standaard diagnostiek dyslexie + schoolkeuze (2 dagdelen)	945,00
Schooladvies IWAL cliënt (minimaal 1 dagdeel)	525,00
Dyslexieverklaring (naast diagnostiekverslag)	23,50

Tarieven van behandeling per maand

De kosten van behandeling zijn afhankelijk van het besteedbaar inkomen. Tariefschalen voor de dyslexiebehandeling (remediatie). Kolom A: basismaandkosten per tariefgroep + het aantal keren remediatie in die maand. Kolom B: het minimumbedrag per tariefgroep; Kolom C: het maximumbedrag per tariefgroep.

Tariefschaal	Besteedbaar gezinsinkomen	A	B	C
R1	Tot 800	81,00	136,00	136,00
R2	800 - 1200	98,00	170,00	170,00
R3	1200 - 1500	150,00	198,00	238,00
R4	1500 - 2000	164,00	198,00	276,00
R5	2000 - meer	198,00	198,00	306,00

oproepen." De behandeling duurt doorgaans 12 tot 18 maanden.

Na iedere twaalf sessies toetst de behandelaar de lees- en spellingsvaardigheid en bespreekt de resultaten met de ouder en het kind. "Sommige kinderen hebben een negatief verwachtingspatroon, omdat ze de ervaring hebben dat hun inspanningen meestal tot een negatief resultaat leiden. Een evaluatierapport werkt vaak motiverend, omdat het kind ziet dat hij vooruit is gegaan." De ouders krijgen een kopie van het rapport mee voor school, zodat ook de leerkracht de vorderingen van de leerling kan volgen. Elke week bespreken de behandelaars de voortgang tijdens het teamoverleg. "Wanneer een kind achterblijft op de prognose gaan we onderzoeken wat de reden daarvoor is. Zo nodig geven we het kind een time-out en stoppen tijdelijk met de behandeling."

De behandeling wordt beëindigd als kinderen voldoen aan de norm voor lezen en spellen zoals die geldt voor hun

leeftijdgenoten. Na negen maanden volgt een follow-up om te controleren of ze zich verder hebben ontwikkeld. "Het komt soms voor dat kinderen die een behandeling hebben gehad in de middenbouw moeite krijgen met lezen en/of spellen in de bovenbouw. In dat geval moeten ze de laatste modules van LEXY nog doorlopen," aldus Tijms.

School

Een goede communicatie met school is heel belangrijk, vindt Tijms. "Met toestemming van de ouders (in verband met de wet op de privacy) sturen we de resultaten van de diagnostiek naar school. Wanneer we beginnen met de behandeling krijgt de leerkracht of interne begeleider een brochure met uitleg over onze manier van werken. Vaak stopt de remedial teaching op school om het kind niet te veel te belasten of in de war te brengen door de verschillende oefenmethoden. Het contact met school verloopt meestal via e-mail en via het

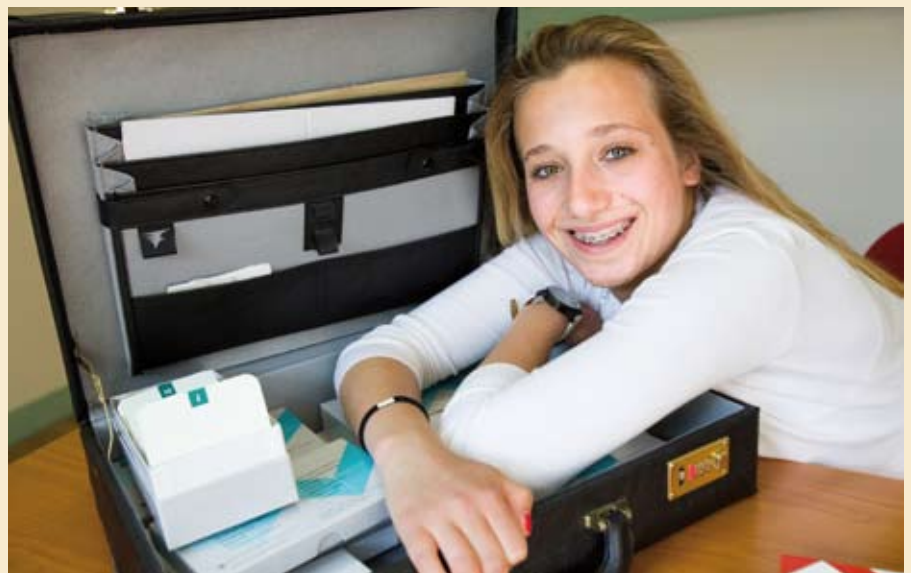
telefonisch spreekuur op woensdag. Desgewenst kunnen leerkrachten en intern begeleiders een behandelsessie bijwonen of deelnemen aan een open dag die we met enige regelmaat organiseren."

De kosten voor diagnostiek en behandeling zijn óf voor eigen rekening, óf worden (gedeeltelijk) vergoed door de zorgverzekeraar. Tijms: "Het IWAL werkt vanuit een sociaal beginsel en heeft geen winstoogmerk. Om een zo groot mogelijke groep kinderen te kunnen helpen, hanteert het IWAL een betalingssysteem dat afhankelijk is van het inkomen. Op onze website is een link naar de site van NIP (Nederlands Instituut van Psychologen) met een helder overzicht van de polisvoorwaarden per zorgverzekeraar. Voor ouders met een laag besteedbaar inkomen bestaat de mogelijkheid een vergoeding aan te vragen bij de Sociale Dienst." ■

Meer informatie over IWAL is te vinden op de website: www.IWAL.nl

Wilskracht en doorzettingsvermogen

"Ik heb me nooit onzeker gevoeld vanwege mijn dyslexie", zegt Mischa Kohnstamm. Ondanks de problemen met beginnend lezen in groep 1 en 2 wilden haar ouders het nog even aanzien. Mischa's moeder, Mans van der Heide: "Bij onze oudste zoon hebben we meteen alle hulptroepen ingeschakeld toen we merkten dat hij dyslectisch was. Met Mischa hebben we afgewacht tot ze zelf een signaal zou geven dat ze hulp nodig had." Uiteindelijk begon Mischa in groep 6 met de dyslexiebehandeling bij het IWAL. Mischa: "Soms vond ik het vervelend om drie keer per week 15 minuten dyslexiehuishwerk te doen. Maar als ik erop terugkijk stelde het niets voor, zeker niet als je het vergelijkt met de hoeveelheid huiswerk die ik nu heb." Mans ging thuis oefenen met Mischa en zag direct vooruitgang. "Als ouder moet je er echt tijd in stoppen en werk van maken. De tijd en gelegenheid ontbraken weleens, maar ik probeerde consequent met haar te blijven oefenen." Mischa is nu 15 jaar en zit in 3 havo. Ze ondervindt geen problemen met de Nederlandse taal. "Ik heb geen moeite

Mischa Kohnstamm: "Soms vond ik het vervelend om drie keer per week 15 minuten dyslexiehuishwerk te doen"

met lezen. Ik lees veel boeken en kan ook snel lezen. Met Frans en Duits gaat het redelijk goed, alleen voor Engels krijg ik bijles." De behandeling bij het IWAL duurde ruim twee jaar, maar Mischa is tevreden met het resultaat: "De behandeling is goed geweest. Ik scoorde

goed op de Cito-toets en kon toen naar de havo." Ook Mans is blij dat haar dochter zich zo goed weet te redden. "Achteraf gezien ben ik blij dat we ons afwachtend hebben opgesteld, want Mischa heeft daardoor wilskracht en doorzettingsvermogen ontwikkeld."